

Kongl. Maj:ts
Nådige
Förordning,
Angående
Skrif- och Tryckfriheten;
Gifwen Stockholm i Råd-Cammaren then 2. Decembr.
1766.

Cum Gratia & Privilegio S:æ R:æ Maj:tis.

Tryckt uti Kongl. Tryckeriet.

WI ADOLPH FRIEDRICH med GUDS Nåde, Sweriges, Göthes och Wendes Konung &c. &c. &c. Arfwinge til Norige samt Hertig til Schlesswig Hollstein, &c. &c. Gjøre witterligit, At tå Wi eftersinnat then stora båtnad Allmänheten af en rättskaffens Skrifwe- och Tryck-frihet tilflyter, i thet en obehindrad inbördes uplysning uti hwarjehanda nyttiga ämnen, icke allenast länder til Wettenskapers och goda slögders upodling och utspridande, utan ock gifwer en hwar af Wåre trogne undersåtare ömnigare tilfålle, at thess bättre känna och värdera et wisligen inrättadt Regeringssått; Åfwen som ock thenna frihet bör anses för ett af the bästa hjelpemedel till Sedernas förbättring och Laglydnadens befrämjande, tå missbruk och olagligheter genom trycket blifwa för Allmänhetens ögon ådagalagde; Så hafwe Wi i Nåder funnit the förre i thetta mål gjorde författningar tarfwa then behöriga rättelse och förbättring, at all twetydighet och ett

sådant twång, som med thet påsyftade ändamålet ej bestå kan, måge utur wägen rödjas.

I sådant afseende, och sedan Wi häröfwer inhämtat Riksens Ständers underdåniga utlåtande, hafwe Wi i Nåder godt funnit, at thet tilförene inrättade Censors-Ämbetet, nu mera aldeles bör uphöra, samt ej eller Wårt och Riksens Cantzlie-Collegio hädanefter tilkomma, at öfwerse, gilla eller ogilla the til tryckning ärnade Skrifter, utan komma Authorerne sjelfwe, jemte Boktryckarne, för thet som i trycket utgifwes, efter thenna Wår Nådiga Förordning, hwarigenom the förra Stadgar om Censuren aldeles uphäfwas, at ansvarige wara; Dock hwad angår skadelige Böckers införande och försäljande på Boklådorne, förblifwer tilsynen theröfwer hädanefter hos Wårt Cantzlie-Collegium och wederbörande Consistorier, som äga theröfwer hand hålla, at ej någre förbudne och förföriska Böcker, antingen uti Theologiska eller andre ämnen, måge få utspridas.

§. 1. Ingen ware tillåtit något skrifwa eller genom trycket utgifwa, som strider emot Wår rätta Tros bekännelse och then rena Evangeliska Läran; Hwar, som thermed beträdes, ware til tryhundrade Daler Silfwermynts böter förfallen.

Innehåller Skriften smädelse emot Gud, warde dömd efter Allmän Lag. Och på thet irrige lärosatsers insmygande thess bättre förekommas må, skola alla *Manuscripter*, som i någor måtto angå Läran och våra Christendoms-stycken, förut af närmaste Consistorio öfwerses, och ingen Boktryckare, wid Twåhundrade Daler Silfwermynts wite sig fördrista, at utan Consistorii påskrifne tillåtelse, hwilken ock tillika tryckas bör, sådane skrifter genom trycket utgifwa.

§. 2. Swea Rikes oryggeliga Grundlag är, at en Konung skall wara: Han och ingen annan regera Riket sino med och icke utan, mindre emot Riksens Råds råde, efter the af Ständerne gillade och faststälte Lagar, samt efter Honom Thess Manlige Bröst-Arfwingar, på sätt, som Riksens Ständers Förening, angående Successionen af år 1743. förmår: At ingen annan Magt må äga Lag stifta eller förändra, än Riksens Lagligen församlade Ständer, likmätigt theas Riksdagsmanna Fullmagt: At ej något Stånds Privilegier, utan med alla fyra Ståndens enhällige samtycke kunna widröras eller förändras: Ej nya skatter och utlagor, utom Riksens Ständers wettskap, fria wilja och samtycke, Riket påläggas, samt thy förutan, hwarken Krig få begynnas, eller Riksens Mynt til Skrot och Korn, förhöging eller afslag undergå: såsom ock, Riksens Råd hwar för sig äro altid Ständer för sine inför Kongl. Maj:t gifne Rådslag, samt Embetsmän för theas förrättningar, til ansvar skyldige.

Thesse Grundlagar, med flere, som Riksens Ständer för oryggelige faststaldt, eller fastställandes warda, må ingen sig fördrista genom skrifter eller tryck i någon måtto bestrida eller anfakta, wid Tryhundrade Daler Silfwermynts böter.

§. 3. Djerfwes någon i utgifna skrifter bruka lastande eller förklenliga omdömmen, om Oss och Wårt Konunga-Hus, eller göra någon Konungens och Rikets Råd sådane tilwitelser, som å theas ära gå, eller eljest smädeliga äro, warde dömd efter Allmän Lag.

Förgriper sig ock någon på förberörde sätt emot Riksens Ständer, then skal, efter brottets större eller mindre grofhet, antingen til lifwet straffas, eller med annan swår kropps plikt beläggas.

Skrifwer någor smädeskrift, eller thet eljest skymfeligt och förklenligt är, mot Rikets Ämbetsmän, eller någon annan Medborgare, plikte efter Allmän Lag. Så ware ock ingen tillåtit, at i allmänna skrifter sig betjena af smädeliga utlåtelse om Krönta Hufwuden eller thetas närmaste Blodsförwanter och samtida Regerande Magter; icke eller at skrifwa och i trycket utföra något, hwarigenom en uppenbar last främjas eller förswaras, och således med ärbarhet, en rättskaffens naturlig och Christelig Sedolära, samt thess grunder, icke öfwerensstämmer; Hwar som häremot bryter, ware til Trehundrade Daler Silfwermynts böter förfallen.

§. 4. Boktryckaren utsätter på Titulbladet Författarens namn, så framt thenne ej åstundar wara onämnd, hwilket icke förnekas bör, och tage Boktryckare i sådan händelse til sin säkerhet, hans skrifteliga bewis, at han skriften författat; Dock bör alltid, ehwad skriften är utan namn, eller icke, therå sättas Boktryckarens egit och Stadens namn, ther tryckningen skedt, jemte Åratalet: Försummar Boktryckare thet, böte Tuhundrade Daler Silfwermynt.

Är Skriften utan namn och gitter ej Boktryckaren bewisligen thet upgifwa, när åtal therå giöres, stånde sjelf i alt thet ansvar, som skriftens författare stå bordt; Men gitter han Authoren upgifwa, ware från alt ansvar fri.

Af alt hwad som tryckes, ware Boktryckaren skyldig, at efter förra wanligheten aflemna Sex Exemplar, så snart the äro tryckte, theraf Wårt och Riksens Cantzlie-Collegium, Riks-Archivum, Wårt Bibliotheque och alla trenne Academierne i Riket, hwar sitt Exemplar undfår: Försummar Boktryckaren thetta, böte Etthundrade Dal. Silfwermynt: Och på thet förbrytelser emot thenna Wår Nådiga

Förordning, må wederbörligen beifrade warda, skal thet icke allenast tilhöra Wår Justitiæ Cancellor samt wederbörande Ombudsmän och Fiscaler, at therpå hafwa ett noga inseende, samt befordra then brottslige til Laga näpst; Utan wele Wi ock tillåta, thet hwar och en af Wåre trogne undersåtare må äga rättighet, at i sådan sak, som angår brott emot thenna Förordning, talan föra, hwilket alltid bör ske på ordenteligit sätt wid wederbörande Domstol, efter föregången Laga stämning, och Parterne å ömse sidor theras Laga Rättegångs förmoner få til godo njuta; Äge ock Domaren genast wid Rättegångens början at pröfwa, huruwida skäl wara kan, at alla befinteliga Exemplar af then öfwerklagade skriften måge til sakens slut under qwarstad och säkert förwar ställas: Warder skriften sluteligen för skadelig och förbuden ansedd, böra alla Exemplaren confisceras och förstöras. Finnes åter Käranden utan tilräckeliga skäl hafwa åtal gjordt, stånde han samma straff, som then anklagade bordt undergå, om han brottslig warit, och uprätte therjemte allan skada.

§. 5. Hwad Wi således i the trenne förstnämde §. §. i Nåder tydeligen stadgat om thet, som i skrifwande och tryck bör aktas förbudit, må ingen utom thess bokstafweliga innehåll på något sätt draga eller förtyda, utan bör alt hwad theremot icke klarligen strider, anses lofgifwit at Skrifwa och Trycka, på hwad språk eller uti hwad skrifart thet kan vara författadt, antingen uti Theologiska ämnen, Sedoläran, Historien, eller någon af the lärda Wettenskaper, angående then allmänna eller enskildte hushållningen, Collegiers och Ämbetsmäns gjöromål, Societeter och Samfund, Handel, Näringar, Slögder och Konster, hwarjehanda Uppgifter och inrättningar, med mera sådant, som til Allmänhetens nytta och uplysning lända kan: Äfwen

som ock ingen förmenes utgifwa afhandlingar angående Rikens Allmänna Rätt och thertil hörige stycken, theruti en hwar, allenast Skriften ej i någor måtto kränker the i 2:dra §. här ofwanföre nämde oryggelige grunder af Regements Författningen, må äga obehindrad frihet at upgifwa sine tankar om alt, som Medborgares både rätt och skyldigheter rör, samt til någon förbättring eller förekommande af skadelige följder tjena kan; hwilken frihet ock bör sträcka sig til alla Lagar och författningar i gemen, som redan faststälte äro, eller hädanefter stadgade warda.

Ware ock i lika måtto tillåtit, at skrifwa och trycka låta om Rikets förbindelser med andre Magter, samt fördel eller skada af Äldre eller Nyare Förbund, eller therom gjorde Propositioner: I hwilket afseende jemwäl alla med Främmande Magter slutne Afhandlingar måge få tryckas, dock ej någon del theraf, som hemlig vara bör; Mindre må thet förnekas at om andre folkslags Borgerliga författningar, theas fördelar, afsigter, Handel och hushållning, styrcka och swaga, Lynne och Seder, bedrifter och misstag antingen särskildt, eller jemnförelse wis, något afhandla och trycka låta.

§. 6. Under thenna Tryckfrihet kommer thernäst at begripas alla Skriftväxlingar, Species Facti, Handlingar, Protocoll, Dommar och Utslag, lika ehwad the til then förflutne tiden äro hörande eller hädanefter begynnas och fortsättjas, företes, föras och utfärdas både för, under och efter Rättegången wid Under-Domstolar, Hof- och Öfwer-Rätter, Collegier, Wåre Befallningshafwande, Consistorier eller andre publique Wärk, samt utan åtskildnad af målens egenskap, antingen thesse äro Civile, Criminelle, Ecclesiastique eller eljest Religions stridigheter i mer eller mindre måtto rörande; Äfwen ock

Äldre och Nyare Beswär och Förklaringar, Deductioner och Contra Deductioner, som til Wår Justitiæ Revision blifwit ingifne och ingifwas, jemte the i Wår Nedre Revision hållne Protocoll, lika med the Ämbets Bref och Memorialer, hwilka ifrån Justitiæ Cancellarens Expedition redan blifwit utfärdade, eller framdeles kunna utfärdas: Dock at ej någon må belastas at utlösa och trycka mer af alt thetta, antingen in Extenso eller uti sammandrag såsom en Species Facti, än han thet sjelf äskar och för nödigt finner, och hwilket uppå anmälan therom, genast bör utlemnas til en hwar som sig therom anmäler, wid answer som uti nästföljande §. sägs: Men uti Brottmål, hwilka genom wänlig förlikning enskildte Personer emellan bilagde blifwit, må ingen utan Parternes bifall, så länge the ännu lefwa, thenne frihet nyttja; Äfwen som i fall något, som rörer grofwa mindre kände missgärningar och styggelser, hädelser emot Gud och Werldslig Öfwerhet, leda och listiga påfund wid thesse och andre swåre Brottmål, Widskepelser och annat dylikt, skulle i Ransakningar eller Domar inflyta, bör sådant aldeles uteslutas.

§. 7. Emedan ett på Lag grundadt Votum icke behöfwer döljas, ther Utslaget intet annat är än Domarens röst: En rättvis Domare ej eller har at frukta för Menniskor, när han äger ett tryggt samwete, twärt om thet gläder honom, at hans owäldighet blifwer känd, och therigenom hans heder ifrån misstankar och widriga omdömen tillika bewaras; Altså at förekomma the flere slags äfwentyrliga fölgder af obetänksamma omröstningar, finne Wi thesslikes i Nåder för godt, thet måge the, under en ej mindre onödig än skadelig tysthet nu mer icke längre hållas; Hwarföre, eho som sig anmäler, ehwad han har del i saken eller ej, at uti mål, hwar som hälst votering förewarit, wilja låta trycka äldre och nyare omröstnings Protocoll, må the så snart Dom

eller Utslag i saken fallit, genast emot lösen utgifwas, tå wid hwart och ett Votum, then voterandes hela namn bör tillika tydeligen utsättas, antingen thet är wid Under-Domstolarne, eller Hof- och Öfwer-Rätterne, Collegierne, Executions-Säten, Consistorierne, eller andre Publique Wärk, och thet wid förlust af Ämbetet för then som thetta vägrar, eller sig i någor måtto häremot sätter; Kommandes i följe häraf tysthets Eden at hädanefter i thenna del jemkas och rättas.

§. 8. Med Herrar Riksens Råds egne Voteringar, förutan i the mål, som hemlige Ministerielle Ärender angå, så ock med Betänkanden och Förklaringar öfwer the ansökningar eller beswär, som hos Riksens Ständer anmälas skola, eller anmälte blifwit, ware, på enahanda grund och sätt, som i föregående §. omförmäles, Lag samma.

§. 9. Jemte Rättegångs och andre ofwannämde Handlingar skal thet ock stå hwar och en Part fritt, som hafwer någon sak eller något annat thess rättighet rörande mål uti hwad Domstol eller Publict Wärk thet wara må, såsom ock in för Oss Sjelfwe, Riksens Ständer, theras Deputationer och Utskott, til at theröfwer låta trycka en Berättelse eller så kallad Species Facti, med the thertil hörande Handlingar, som han för sig nödigt pröfwar: Dock at han härutinnan håller sig wid sanningen, så kärt honom wara må at undwika thet ansvar, som Lag förmår.

§. 10. Yttermera warder Tryckning tillåten af alla the Domar och Utslag, Resolutioner, Rescripter, Instructioner, Constitutioner, Reglementer och Privilegier, med mera dylikt af hwad art och beskaffenhet the wara måge, som för thetta äro utgångne, och än vidare utgå ifrån Wår Råd-Cammare och Cantzlie Departemens eller Expeditioner, samt Wåre och Riksens Hof- och Öfwer-Rätter och

Collegier tillika med theras och andre Ämbetsmäns Ämbets Bref; Hit höra ock alla Societeters och Wärks samt enskildte Personers Memorialer, Ansökningar, Projecter och Förslager, Betänkande, Beswär, med Utslag och Swar therå, såsom ock alla Ämbetsmäns bewisliga så Laglige som olaglige giöromål och förrättningar, med hwad sig therwid tildragit, nyttigt eller skadeligt. Och bör til then ändan uti alla Archiver fri tilgång lemnas, at sådane Handlingar få in Loco afskrifwa eller i bewittnad afskrift utbekomma; Och thet wid ansvar til görandes, som uti 7. §. af thenna Förordning stadgadt är.

§. 11. Alla Riksdags Relationer ifrån hwad ort och ställe the än blifwit för thetta utfärdade, måge också få tryckas, af hwem som hälst sig thertil anmäler, dock at hwad theruti omförmäles, som under Operation eller Afhandling med och på främmande orter hemlighet kräfwet, ej må utlefwereras och allmänt giöras. The Riksdags Relationer åter, som framdeles komma at afgifwas, wele Wi Nådige försorg therom hafwa, at the på lika sätt måge genom trycket utkomma, i så god tid, innan hwarje härefter infallande Riksdags början, at en och hwar må äga tilfälle, ej mindre at om tilståndet i Riket giöra sig i möjeligaste måtto underrättad, än at sedermera medelst nödige erindringar samt nyttige förslager och uppgifter kunna til Allmänt wäl thesto lättare bidra: Hwarförutan the Memorialer och Dictamina ad Protocollum, som til Riksens Ständer ingifwas, jemwäl fritt måge tryckas af hwem thet hälst äskar. Äfwenledes tillåtes at trycka Deputationernes Betänkande med theras Protocoller och voteringar, på sätt som 7. §. förmår, dock ej förr än Betänkanden til Plena äro ingifne. Och som Regerings sättet fordrar, at alt blifwer lagligen afgjordt, och at alle Wåre trogne undersåtare må warda

öfwertygade om theras Fullmäktiges redelige upförande, wid Riksdagarne; Så lemnas frihet at trycka alla Ståndens Protocoll och Voteringar på förenämnde sätt, hwilket äfwen ware sagt om alt hwad ifrån Secrete-Utskottet til Plena inkommer, jemwäl ock Wåre egne til Riksens Ständer ingifne Nådige Propositioner, som ej innehåller något hwad hemligt wara bör.

§. 12. En sanfärdig Historia om framfarne Konungar och Regenter samt theras Ministrer, har både i äldre och senare tider hos the mästa folkslag warit högt aktad, såsom närmast ledande til wigtiga föremål, at meddela the Regerande Herrar och Personer tänkwärdige efterdömen af wisliga och lofwärda bedrifter, men theremot högstnödiga warningar emot förhastade, obetänkte, illfundige eller ock grymme och neslige rådslag och gärningar, såsom ock at the lydande kunna af förriga Regements händelser, the them tilständige skyldigheter, fri- och rättigheter, samt Allmän och enskildt säkerhet thesto bättre efterkomma, känna, förstå, vårda och förswara. Nu på thet uti sådana Historiske arbeten ej något saknas måtte, som til theras fullständighet tjena kan, wele Wi jemwäl i anseende til them utsträcka friheten i pennor och Tryck så långt, at alla the synnerliga dels hemlige, dels mer bekante händelser eller bekante Anecdoter, hwilka under framfarne Regeringar, så här i Riket som annorstädes, sig tildragit, måge tillika med Politiska Reflectioner öfwer the samma få allmänna göras.

§. 13. I öfrigit wele Wi i Nåder härmed än ytterligare förklara, at som thet blefwe för widlyftigt at alla förefallande ämnen, mål och ärender så noga utsätta, är Wår Nådige wilje och Befallning, thet samtelige Wåre trogne undersätare måge äga och nyttja en fullkomlig

och obehindrad frihet, at uti Tryck allmänt kunnogt giöra alt hwad som genom the trenne första §. §. eller eljest uti thenne Wår Nådige Förordning icke finnes uttryckeligen förbudt, och at ännu mindre något, som öfwer alla här frammanföre utmärkte tillätelige mål och ärender kan blifwa anmärkt, påmint eller eljest reflections-wis i dags ljuset framlagt, någonsin må under förewändning at innebära tadel, klander eller Critique, förkastas, eller ifrån Trycket utestängas.

§. 14 Och på thet Wåre trogne undersåtare framgent må om thenne utstakade Skrif- och Tryckfrihets oswikeliga bestånd äga all then fullkomliga trygghet som en oryggelig Grundlag medförer, finne Wi godt härmed förklara, thet ingen eho han vara må, wid Wår Konungsliga Onåde skal sig understå, någon then ringaste förtydning eller inskränkning af thetta Wårt Nådiga Förordnande tilstyrka, mindre at af egen myndighet til en sådan inskränkning i mer eller mindre måtto, försök giöra, samt at Wi icke ens Sjelfwe wele tillåta någon then minsta ändring, rubbning eller förklaring, som til Skrif- och Tryckfrihetens inskränkning leda kan.

§. 15. The uti thenna Wår Nådige Förordning utsatte Böter komma at delas til Treskiftes.

Thet alle, som wederbör, hafwe sig hörsammeligen at efterätta. Til yttermera wisso hafwe Wi thetta med Egen Hand underskrifwit, och med Wårt Kongl. *Sigill* bekräfta låtit. *Stockholm* i Råd-Cammaren then 2. Decembr. 1766.

ADOLPH FRIEDRICH.

(L.S.)

Joh. v. Heland.